

45

DE

300

INIVRIIS
SIBI IPSI ILLATIS
LIBER SINGVLARIS.

Fo 1754

A V C T O R
S A M V E L R E I C H E L
L I P S I E N S.
S O C I E T. I E N E N S. L A T I N. S O D A L I S

V I T E M B E R G A E A. S. R. C I D I O C C L X I I I I.

P R E T O E P H R A I M G O T T L O B R I C H S F E L D I A C A D. A T Y P I S.

DVVMVIRIS
AMPLISSIMIS, CONSVLTISSIMIS, EXCEL-
LENTISSIMIS, CELEBERRIMIS VIRIS

V I R O
IOANNI TOBIAE
RICHTERO

IVR. VTR. AC PHIL. DOCTORI, ET PROF.
IVR. SAX. PVBL. ORDIN. IN ACADEMIA
LIPSICA CELEBERRIMO

NEC NON

V I R O
MARTINO GOTTLIEB
PAVLI

IVR. VTR. ET PHIL. DOCTORI, DIGESTI
INFORTIAT. ET NOV. IN ACADEMIA VITEM-
BERGENSI PROFESS. PVBL. ORD. CVRIAE
PROVINCIAL. SCABINAT. ET FACVLTAT.
IVRID. ASSESSORI CELEBERRIMO

VIRIS
DE ACADEMIIS PATRIIS AC RE LITTERARIA
LONGE MERITISSIMIS

PATRONIS SVIS
GRAVISSIMIS
FAVTOIBVS CERTISSIMIS, DOCTORI-
BVS AC PRAECEPTORIBVS
SVIS OPTVMIS

DVVMVIRIS

AMPLISSIMIS, CONSULTISSIMIS, EXCEL-
LENTISSIMIS, CEBERRIMIS VIRIS

V I R O

IOANNI TOBIAE

RICHTERO

IVR. VTR. AC PHIL. DOCTORI ET PROF.
IVR. SAX. PUBL. ORDIN. IN ACADEMIA
PHISICA CEBERRIMO

NEC NON

V I R O

MARTINO GOTTLIEB

PAVLI

IVR. VTR. ET PHIL. DOCTORI, DIGESTI
IN ORTIA ET NOV. IN ACADEMIA VITEM-
BERGENSI PROFESS. PUBL. ORD. CURIAE
PROVINCIALI SCABINAT. ET FACULTAT.
IVRIS, ASSessori CEBERRIMO

VIRIS

DE ACADEMIS PATRIS AC RE LITTERARIA

LONGE MERITISSIMIS

PATRONIS SVIS

GRAVISSIMIS

FAVORIBVS CERTISSIMIS, DOCTORI
BVS AC PRAECCEPTORIBVS

SVIS OPTIMIS

Ferd. RE-
TESIVS in
rel. Acad.
Cap. II.

BALDVI-
NVS ad PA-
FINIANI
librum de-
finitionum.

Cicero
de Leg. II.

de Civ.
lib. II.

gratus, de quo commemorat Scaeuola in L. XXXI.D.

de S. P. V. Sit mihi ille exemplo. Vos, Celeberrimi

Viri, Patroni Certissimi! doceam, adhuc esse, qui be-
nefactorum non obliti gratam ostendant mentem.

Scio equidem, BALDVINVM suo iam aeuo de ingratis
conquestum esse discipulis. „Non omnes, inquit, tam

felices sunt doctores, quam Nicostratus, qui non solum
doctiorem sed et meliorem reddiderat discipulum. Saepe

conqueri cogimur, quod experimur nimium, multo
plures esse in hoc quoque genere Nerones, quam Sci-

piones, aut Alexandros, aut Regulos: Sed credo id fie-
ri, quia docendo non tam possimus facere bonos,

quam facimus eruditos, et imprudentes in felices-
que frequenter in sinu alimus viperam, quod, vtinam

non accidat aliis tam saepe, quam accidit mihi. „ At
enim vero ne, quod Balduinus et alii de Suis,

de me conqueratur, ostendam, licet iam a VOBIS
absim, me quoque absentem Vos venerari, nullam

que beneficia mihi exhibita mihi eripere posse obliuio-
nem. Sunt enim tanta, quanta ne parentes qui-

dem, quibus animus tantum, non facultates erant,
mihi

mihī praestare valuerunt. Valedicebam scholae nesciens, unde sumerem, quo degerem, et TV, OPTVME RICHTERE! eras, qui meis angustiis succurreres. Non solum me inter TVOS recipiebas Auditores, mihique permittebas, qui omnia collegia, quae habebas, frequentare possem; sed et VIRO CELEBERRIMO PAVLI me commendabas. TE auctore Ille Patronus mihi Suis interesse permittebat Auditoribus. Promouebatis et studia mea, et felicitatem. Facilis ad Vos mihi erat aditus. Vos, quandocunque vellem, vbi res mihi vel erant vel videbantur dubiae atque obscurae, consulere poteram, VOBS que nihil erat gratius atque iucundius, ac me luuenem coram docere magis magisque incitare, vt Vos intrepide adirem saepissimeque consulerem, qua propter saepe medicatus sum, quibus tanta, quanta enumerare vix valeo, remunerarer beneficia. Sola itaque in Vos, GRAVISSIMI PATRONI! pietate ac religione motus praesentem libellum, vti Regulus Nicostrato coenaculo, VOBS offero, simulque oro rogoque, velitis illum beneuole excipere, eundem solummodo vt tesseram grati animi ab omni lucri cupidine

me ! inuenisse lactor , Patronus isque Certissimus! Ad
TE, VIR CELEBERRIME, OPTVME PAVLI! me
verto. Sit ille dies semper auspiciatus, quo Patriam
nostram, Lares Penatesque Gedanensium linquens, ite-
rum salutabas. Sola pietate ac amore naturali in Pa-
triam TIBI praepimis caram motus eo tempore, quo,
vti ipse fateris, spem, cogitationemque cum Illustri ac
florentissima Gedanensium Republica Saxoniam, Pa-
triam dulcem semper atque iucundam denuo commu-
tandi, deposueras fere prorsus, redibas, eoque anno,
qui ob diuersas historiae totius aequae ac Saxonicae pe-
riodos memoretur, dignissimo, solenni Oratione Pro-
fessionem in Academia Vitembergensi Ordinariam cle-
mentissime TIBI oblatam auspiciabis. Sit idem ille
dies mihi auspiciatus, quod ille mihi reddidit Patro-
num, quem Gedanum ad tempus mihi eripuisse vide-
batur. Conferuet TE Immortalis DEVS in Aacade-
miae decus et luuentutis studiosae emolumentum! Con-
feruet Vos Rector omnipotens, VOBISQUE quotidie
exhibeat vires denuo crescentes. Vireatis, floreatis
ita, vt felicitas VESTRA meritis respondeat multo iu-
cundissima, vt eadem in dies magis magisque crescat!
At ne limites transgrediar, VOBIS; certissimi Fauto-
res, Patroni pie colendi! me meaque studia mirum
in modum commendo, simulque affirmo, me hac com-

menta-

in eleganti-
st. Progr.
de Burgen-
sium origi-
nibus. Vi-
temb. 1763.

mentatione VOBIS dicata nihil amplius efficere vo-
luisse, quam VOBIS offerre ea, quae VOBIS VE-
STRAEque Institutioni debeo, quam VOBIS ostende-
re, et inter Nostrates esse Regulos, quam a VOBIS
humanissime petere, vt me quoque absentem, quod
fecistis mihi praesenti, non diligatis solum, sed ame-
tis. Ego vero, quoad viuam esse non desinam

SPLENDIDISSIMORVM VESTRORVM NOMINVM

Stollbergae in Hermunduris
Mense Augusto
A. S. R.

Cultor perpetuus

SAMVEL REICHEL

CONSPECTVS PARAGRAPHORVM

Praefatio.

§. V. *Autochiriae species.*

§. I. *Instituti ratio.*

§. VI. *Iniuriae in se ipsum ex
principiis Theologiae naturalis.*

§. II. *Iniuriae definitio.*

§. VII. *Iniuriae sibi ipsi illatae
ex Iuris Naturae praeceptis.*

§. III. *Praeparatio ad thema.*

§. VIII. *Iniuriae sibi illatae ex
principiis Ethices, ubi ex auto-
chiria quaedam.*

§. VIII. *Ex politices principiis.*
§. VIII. *Conclusio.*

PRAEFATIO

mnem disciplinam suas pati mutationes, qui-
libet suae artis gnarus mecum fatebitur: In-
tellexi quotidie, Theoriam, quam versari sta-
tuo circa operationes mentis multum differ-
re a praxi circa actiones liberas a nostra vo-
luntate ductas occupante, qua propter constanter affirmo, ne-
que theoriam solam efficere eruditum, neque solam praxin,

A. fed

sed utramque coniungi debere. Praxis enim sine theoria (iam de iuridica loquor) nihil est, quam scientia formularia, qua uti solent, ut vocantur, Rabulae, et si corpus sine anima fingere cupias; considera praxin sine theoria. At unde haec vitia? Fontes (*) plerumque negligunt, qui soli operam nauant praxi, omnia sine ordine adplicare ad casus minus convenientes tendunt, et pro vera Iurisprudencia adplicata cum circumferaneis medicis pestilentialem vendunt mixturam: quod inde originem ducere mihi videtur, quod eiusmodi homines scribere, et multum quidem scribere, legere ac pro vulgus more alios carpere, at non rite iudicare et recte meditari didicerint. Quid? ipse vidi Ictorum nomen profitentes, qui tamen, pro pudor! leges euoluere nesciuerunt. Philosophiam, et ex huius disciplinis scientiam rationalem existere quidem audierunt; quid vero in se contineat? plane ignorant. Ius naturae nominare sciunt, quod vero basis sit ac fundamentum totius Iurisprudenciae, nesciunt. Fugit illos vis, efficacia vsusque, quem praestat ius aeternum in adplicatione ad gentes aequae ac ad leges illustrandas atque adplicandas. Prouocant saepissime ad leges patrias, et tamen harum cognitionem ipsi fugiunt. Taceo ius publicum vniuersale, particulare ac ipsam historiam. Sunt, quibus sola Theoria placeat; at nec hi assequuntur, quod cupiunt. Sibi quidem discunt, aliis vero consulere non valent. Recte igitur colligere mihi videor, Theoriam sine Praxi, hancque sine illa esse non posse. Necessse igitur est, ut nexus, qui inter utramque intercedit, doceatur. At ubi ille nexus? Adeamus Theologos, Medicos, Philosophos, quae ramus ex illis ipsis, qualis inter theoriam et praxin disciplinae, quam profitentur, sit nexus? et quilibet artis suae gnarus fatebitur, quemlibet habere, cur de conflictu et discordia conqueratur: nullum esse, qui de concordia gloriatur. Quae cum vbiuis in disciplinis ac scientiis deprehendantur; quid mirum, si de Iurisprudencia eadem audiantur querelae? quid mirum, si veri Icti calamos acuant hosque naeuos accu-
sent?

(*) Vid. Georg. BEYER de villi et necessaria Autorum iuridicorum et iuris arti inseruientium notitia, Sched. Lips. 1726. Sched. I. p.m. 116.

sent? (*) si de iurium incertitudine conquerantur? quae omnia suis iam temporibus riderunt CICERO, IULIVS CAESAR, POMPEIVS et alii ante Iustinianum, qui in ordinem redigere ius voluerunt; (***) at his non successit, quod laudabile ceperant, consilium. Erat Imperator Iustinianus, cui gloria atque honor erat seruatus. Redigi in ordinem leges, earumque mo-lem iubebat. Ipse profitetur omnem legum tramitem, qui ab vrbe Roma condita et Romuleis descendit temporibus, ita esse confusum, vt in infinitum extendatur, et nullius humanae naturae capacitate concludatur: Primum nobis fuit studium a sacratissimis retro Principibus initium sumere et eorum constitutiones emendare et viae dilucidae tradere, quatenus in vnum codicem congregatae et omni superfua similitudine et iniquissima discordia absolutae, vniuersis hominibus promptum suae sinceritatis praebeant exemplum. Hocque opere, pergit Iustinianus, consummato et in vno volumine nostro nomine praefulgente coadunato, cum ex paucis et tenuioribus releuati ad summam et plenissimam iuris emendationem peruenire properaremus et omnem romanam sanctionem et colligere et emendare et Auctorum dispersa volumina vno codice indita ostendere, quod nemo neque sperare neque optare ausus est: res quidem nobis difficillima, imo magis impossibilis videbatur, sed manibus ad coelum erectis, aeterno auxilio inuocato, eam quoque curam nostris reposuimus animis, Deo freti, qui et res penitus desperatas dona-

A 2

(*) Vid. I. T. CARRACH diff. de consuetu theoriae et praxeos iuris. Hal. 1736. Cel. Mart. Gottl. PAVLI, quo Lipsiae Praeceptore ac Patrono vsum me fuisse, maxima cum voluptate recorder, in d. inaug. de theoriae et praxis iuridicae discordia. Lips. 1747.

(**) De Cicerone, qui librum de iur. ciu. in artem redigendo scripsisse fertur et de Scaeuola testatur A. GELLIVS N. A. I. 22. de Caesare SVETONIVS in vita Caesaris c. 44. de Pompeio legi potest ISIDORVS HISPALENSIS L. V. Orig. c. I. Idem conatos fuisse HADRIANVM et THEODOSIVM IUNIOREM Imp. docent illius Edictum perpetuum et huius Codex Theodosianus.

donare et consummare suae virtutis magnitudine potest. (*)
 Et quis nescit, quae ius civile ab Imperatore IUSTINIANO
 collectum sub ΡΗΘΑ subierit fata, et quae postea ipsa nostra
 Iurisprudētia? at ubi medela?

(*) IUSTINIANVS in Const. de concept. Digest. §. §. De Iustiano, qui
 hoc prolixum opus felici successu finiuit, qui legatur dignus est WAR-
 NEFRIDI locus de Gest. Longob. l. 25. ibi haec: Leges quoque Romano-
 rum, quarum prolixitas nimia erat et inutilis dissonantia mirabili breuita-
 te correxit. Ceterum quod Iustiniani eruditionem attinet, sunt, qui
 dicant, eundem fuisse Analphabetum, sunt quoque, qui asserant, eun-
 dem Iurisprudētia, Theologiae, Philosophiae, Mathesi aliisque scien-
 tiis operam dedisse, quod posterius et ego, teste AGAPETO, statuo.
 Ictum fuisse IUSTINIANVM, ipse testatur PROCOPIVS in Aenea: Quae
 sibi, inquit, rescripto respondenda forent, haec non uti mos est, Quae-
 stori committebat, sed ut plurimum sumebat sibi pronuntianda. Ma-
 gna laude se gessisse Iustinianum praesidem in Conciliis et sedasse ibi-
 dem turbas Manichaeorum aliorumque hereticorum, docet HARDVINVS
 in Act. Concil. T. II. Ipsum vero IUSTINIANVM theologica edidisse et
 per diuersas provincias misisse scripta, tradit ISIDORVS, Iustinianum
 vero ἀναλφάβητος non fuisse, docuerunt ALEMANNVS, TRIVORIVS,
 KÜSTERVS, et alii. At quorsum haec? Sunt cuique suae virtutes,
 suaeque vitia.

Q. D. B. V.

Q. D. B. V.

DE
INIVRIIS
SIBI IPSI ILLATIS
LIBER SINGVLARIS.

§. I.

Institutio ratio.

ILIADA post Homerum scribere, noctuasque ferre videor Athenas, cum quaedam de iniuriis cum eruditis communicare apud animum constitui. Scio equidem, omnia Systemata aequae ac Compendia repleta esse, fatisque in illis de iniuriis; at licet alii falcem in messem miserint, tantum abest, ut rite excusserint, ut porius messe iam facta spicas liqueant, quas colligere iam conducit. Nullibi, quantum legere me memini, inueni aliquid de INIVRIIS SIBI IPSI ILLATIS, qua de causa neque inutilem neque plane iniucundum me suscepturum esse autumo laborem, si, quantum vires permittunt, hanc enodare atque exponere coner materiam, aliisque me doctioribus ansam praebeam, ulterius in campo, quem iam aperio, progrediendi. Quotidie fere video fora nostra frequentari ab iniuriatis famam, honorem, existimationemque sibi competentem ab iniuriantibus vindicantibus. Denuntiant iniuriati: citantur iniuriantes, comparent iidem et iisdem pro iniuriarum magnitudine poenam imponunt iudices. Coguntur plerumque iniuriantes in conciliatae amicitiae signum dextram porrigere iniuriatis. Quae, qualis, satisfactio! quasi haec manuum implicatio famam, honorem, existimationemque, quae tamen est iudicium extra personam honoratam, restituere possit. (*) Sunt et plura, quae circa iniurias

(*) Cf. Chr. THOMASII d. de usu actionum poenalium iuris rom. in foris Germaniae Cap. III. §. fin.

inurias earumque modum procedendi easque vindicandi occurrunt, (*) quae lubens omitto, cum mihi tantum sumserim, de iniuriis sibi ipsi illatis paucis meditari, ita, ut animum veram ad Philosophiam et inprimis ad Ethicam, Theologiam naturalem, Ius aeternum et Politicam. Arbitraria circa iniurias ad aliud differam tempus.

§. II.

Iniuriae Definitio.

INIURIAM in sensu latiori pro omni eo, quod non iure fit, vel strictiori pro contumelia sumi, plerique affirmant, quem tamen significatum hoc loco admittendum non esse statuo. Ex omissione officiorum, quae unusquisque Deo, aliis sibi-que ipsi debet, iniurias ducere constanter credo. Quicumque enim ea omittit, quae vel Deo, vel aliis, vel sibi debet, vel Deum, vel se ipsum, vel alios laedit. Laedere dicitur ius quoddam, vel sibi vel aliis inuitis adimere: laesionem vero ex violatione $\tau\delta$ suum cuique oriri, recte statuit KOEHLERVS. Quibuscumque modis laesio fieri potest; iisdemque, iniuria locum sibi vindicet, necesse est. At enim vero cum h. l. iniuria actiones praesupponat, quas quis sibi ipsi imputare debet, non abs re alienum esse puto, paucis imputationis demonstrare notionem. Imputatio est iudicium, quo quis pro Auctore habendus intelligitur eius, quod iure vel iniuria factum fuit, ut ei sua iura et officia ex actione ipsa nata assignentur: quam definitionem si consideremus; facili negotio intelligimus, actiones, cum homo naturae legibus sit adstrictus, non solum ad earum normam esse suscipiendas et dirigendas; sed et patratas ex iisdem esse diiudicandas. In ipsis actionibus patratas duo sunt spectanda, nimirum ipsa actio, quae ex lege diiudicari debet, sit recta an prava? et deinde, quis eam patrauit? quem actionis Auctorem siue actionis causam vocant. Vti autem de laesione data resarcienda tenetur is, qui quid in nos pecca-

(*) Vid. Eiusd. d. de Actione Iniuriarum.

peccauit; ita et tenebitur, qui se ipsum laedit, in se ipsum peccat eoque modo se ipsum iniuriis afficit. Plura de ipsa imputatione dici possent; at superfedere possum hoc labore, cum satis egregieque huic themati fecerit V. C. TRENDELBURG. (*)

§. III

Praeparatio ad thema.

LEGEM naturalem, iura arbitraria iam non curo, esse rationem agendi, qua mortales adstringuntur, nemo facile negabit. Cum vero homines obligati sint ad harum legum naturalium actiones dirigere suas, quilibet facillimo negotio intelligit, neminem vivere posse sine lege, cuius idea hominibus tantum propria est. Legum virtutes sunt praecipere, vetare, (**) quarum effectus praemia vel poenae; at vnde harum legum obligatio? lis inter eruditos alitur nutriturque. (***) Omnem obligationem e lege dimanare, nec aliter posse cogitari, ipsa obligationis definitio ac natura docet. Est obligatio necessitas moralis ab imperante nobis imposita actiones nostras ad eius iussum instituendi: quam definitionem si intueamur; animaduertimus, hanc necessitatem nobis impositam praesupponere ac praesumere aliquem, qui imponendi ius et facultatem habeat. His positis necessario efficitur, vt cui potestas competit subditos obstringendi, illi quoque competat facultas iisdem leges, quarum veritates obligationes apud homines gignunt, ferendi et praescribendi. At licet haec in se

(*) Cf. TRENDELBURG Specimen iur. nat. exhibens genuinam imputationis notionem. Helmst. 1761. Sufficiat, vnum nominasse, cum ex instituto de imputatione non agam.

(**) Leges permissiuas, quas non nulli statuunt, admitti non posse, statuo. Deficit moralitas, ergo et obligatio.

(***) Cf. Chr. THOMASIVS in Fund. I. N. et G. L. I. c. 4. KOEHLER d. de obligatione morali. ADELVNG d. de verae obligationis natur. ac vsu.

se vera sint, noua oritur quaestio, eaque valde controuersa, vnde nimirum Deo sapientissimo Legislatori ad obsequium simus obstricti. Putant alii, ex beneficiis nobis exhibitis, alii ex creatione hanc promanare obligationem: alii aliam suppeditant rationem. Creationem esse actum physicum, a quo ad actum moralem, qualis est obligatio ad obsequium, ob diuersitatem concludi nequit, quilibet mecum fatebitur. Statuo mediante creatione sequi imperium, quo in mortales gaudet Deus summus aequae ac sapientissimus Princeps. Imperium sine coactione vel saltim directione cogitari potest nullum. Coactio illa, quam recte vocant necessitatem moralem, efficit, vt ad certum finem tendere debeamus, quem obediendo et legibus obtemperando assequimur: leges vero contemnendo et transgrediendo praetermittimus, eumque non assequimur. Iustus siue voluntas superioris hanc coactionem, siue si mauius, hanc necessitatem moralem nobis imponentis vocatur Lex: Leges vero coniunctim sumtae efficiunt Ius, quod et dicitur Legum complexus. Vi ergo imperii, quod Deo summo ac sapientissimo Legislatori competit, eidem ad obsequium praestandum obstrictos nos esse, constanter affirmo.

PRIVS, quam ad ipsum peruenio thema, quaedam de officiis, e quorum omissione iniurias deriuandas esse asserui, oportet, praemittam. Actionem, ad quam agendam vel omittendam lege obligamur, voco officium. Omne officium spectat ad finem quendam: ergo officium praestare dicimur illi, cuius finibus praestando illud inferuimus. Cum autem tantummodo finibus entis ratione et intelligentia praediti inferuire possimus; sequitur, vt quoque officium solummodo praestari possit enti ratione et intelligentia gaudenti: quibus praestatis, propius accedere valeo ad thema mihi propositum. Videam, cui debentur officia? omne officium, ad quod praestandum obligamur, vel Deo vel hominibus debemus. Quae hominibus praestanda sunt, vel nobismet ipsis extra societatem humanam, vel aliis extra nos in societate praestare tenemur;

nemur; hinc quae praestanda sunt Deo ad Theologiam naturalem; quae aliis in societate humana extra nos pertinent ad ius naturae strictè sic dictum: quae vero nobis ipsis debemus, discimus in Ethica. Vti autem ius vel perfectum vel imperfectum est; ita quoque officium, quod respondet iuri alterius perfecto, nomine perfecti notatur, vel etiam dicitur officium necessitatis iustitiae, quod alterius iuri imperfecto respondet, imperfectum, vel officium humanitatis, amoris ac benevolentiae vocatur. In his remedia coactiua desunt: in illis adhiberi possunt et debent.

§. IIII.

Iniuriae sibi illatae ex Ethices principiis demonstrantur.

NUNC me accingo ad Philosophiam moralem, vbi praepri-
mis mihi in mentem venit quaestio, vtrum illa sit aeterna? Erunt, qui me reprehendant, quasi vulgarem et indubiam proponerem quaestionem, de cuius affirmatione ne vllus quidem homo dubitaret, quod Deus eius esset auctor, qui sibi nunquam inueniretur contrarius, ipseque esset aeternus. Omnia vera. Videam tamen, an ne vllum quidem dubium moueri possit? Tres admitti posse distinctiones, bene intelligo. Ratione Legislatoris, qui sapientissimus est Deus et totius generis humani, negari nequit, Philosophiam moralem esse aeternam: at si hominem extra alios considerem, aliter res se habet. Extincto illo, extinguitur et illa. Decisa hac quaestione, propero ad rem. Deum sapientissimum ens pro sua sapientia voluisse, nos esse felices, nemo negabit: Ergo simul nobis praecepit *Pacis internae* atque *externae* cultum. Haec absoluitur iustitia erga alios externa: illa conseruatione et perfectione sui ipsius, extra societatem humanam. Ethices ergo Principium est: *Cole pacem internam, siue, Conserua te ipsum.* Quicumque igitur ea transgreditur, quibus se ipsum per-

perficere ac conseruare potest; ille in se ipsum saeuit, se laedit, et necessario in se ipse iniurius est.

ETHICA cum versetur circa virtutes morales internas, efficitur, vt, qui eas virtutes omittit, vitiis, quae virtutibus opponuntur, se dedit, iisque se obruit, conseruationi suae male consulat et necessario se ipsum iniuriis afficiat. At ne hoc fiat, sedulo id agere debet, ne pro re ipsa vmbra amplectatur. Sunt enim virtutes, quae speciem tantum prae se ferant, et vere vitiorum naturam induant, quas aequae ac ipsa vitia fugere debet. At enim vero cum conseruatio sui ipsius animam, corpus statumque hominis respiciat, omnia haec obseruaturus, quantum vires permittunt, paucis enodabo.

CONSERVATIONI sui ipsius primario repugnat, si quis sibi ipsi cruentas iniiciat manus mortemque sponte sibi acceleret, id quod nomine Autochiriae notatur, quae propterea est fugienda, quod homines obligati sunt facultatibus corporis ita vt, vt vsus earum fini, propter quem corpus a natura iisdem est instructum, vere respondeat. Finis vero in omnibus vitio tendere debet in gloriam Dei. (*) Autochiria vocatur quodcumque factum, quo quis sibi vitam adimit. Prius, quam vitupero Autochiriam, inquiram in eius moralitatem, quae rei docet turpitudinem aut honestatem. Scio equidem virtutum leges ac regulas ducere ad beatitudinem, ad felicitatem, quae consistit in tranquilla adfectuum vsurpatione. At quid, si impedimenta se exerant, quae remoueri nequeunt, nostrae vero felicitati obstant? Felicitas est finis, ad quem media deesse videntur. Videndum est, vnde eiusmodi impedimenta ortum trahunt, ab homine ipso, cuius felicitas impeditur, an ab aliis? Dicentem acclamantemque te audio: ab aliis hominibus, qui mihi meis fortunis inuident, me meamque felicitatem turbant, valde turbant. Erras, mi Garrule! Non turbant. Turbare solummodo videntur. Omnis enim turbae causa quaerenda

(*) Legi merentur Gust. Phil. MOERT de modo dirigendi omnes actiones nostras ad gloriam Dei, diss. 1701. Altorf. habit.

renda est in praecipuis tuis affectibus, qui sunt *ambitio, voluptas, auaritia*, quae omnia vincere debes: quibus deuitis intelliges, omnia posse tolerari. Decet hominem, praecipuis sapientem, suam, qua pollere satagit, factis non inanibus et stoicis verbis ostendere sapientiam. Decet illum experientia doctum omnia recte agere et tolerare aduersa. Neque mortis, neque vinculorum, neque verberum tristis imago oculos mentemque percellere debet. Vita cum basis ac fundamentum sit omnis felicitatis; (*) necessario efficitur, vt, licet etiam media ad finem deficiant, vel deficere videantur, expectemus finem, nec de eo obtinendo desperemus. Experientia enim teste multi, de quorum vita actum credebatur, mortis faucibus eo tempore, quo de omnibus conseruandi mediis dubitabatur, fuerunt erepti. Insuper non Ethica solum, sed ipsa quoque naturalis religio hoc grauissimum prohibet scelus. Docet nos ratio, venerari nos debere Deum: cogitandum nobis esse, Deum nos creasse et sic etiam, quae eius in homines est gratia, prouidam nostrum gerere curam: nos vitam omniaque alia illi debere, hinc recte colligere mihi videor, in nos aequae ac nostrum creatorem nos esse iniurios, si vitam a Deo nobis quasi commodatam sine illius iussu pro lubitu nobis eripiamus; quod iam veteres docuerunt Philosophi. Sic CICERO, (**) viuendi finis, scribit, est optimus cum integra mente certisque sensibus, opus ipsa suum eadem, quae coagmentauit, natura dissoluit. Vt nauem, vt aedificium idem destruit facillime, qui construxit: sic hominem eadem optime, quae conglutinauit, natura dissoluit. Iam omnis conglutinatio recens, aegre; inueterata, facile diuellitur. Ita fit, vt illud breue vitae reliquum nec auide appetendum senibus, nec sine causa deserendum sit. Philosophia Ethico superior! Verba cuilibet homini commendanda! Vetat Pythagoras, pergit TVLLIVS, (***) iniussu Imperatoris i. e. Dei de praesidio et sta-

B 2

tione

(*) Vid. THOMASII *Einleitung in die Sitten-Lehre*. C. II. 24.

(**) CICERO de Senect. XX.

(***) TVLLIVS loc. laud.

tione vitae decedere. Audi Socratem apud Platonem: dixisse Socratem, nefas esse, hominem sibi manus inferre, nec alter Deum irasci, si id fiat, quam Dominum si quando iniussu sui mancipium se occiderit. Contrarium plurimi Philosophorum, qui vel spontaneam mortem ipsi subierunt, vel laudibus saltim extulerunt, statuerunt. Colligebant, melius esse non existere, quam existere miserimum: convenientius esse, carere vita, quam ipsa morte acerbiorum ducere: mortem omnium miseriarum esse finem. (*) Errarunt, valde errarunt. En Plinium quoque errantem! (**). Terram, enunciat, matrem nostri miseram venena instituisse, ut scilicet facillimo eius haustu, illibato corpore et cum toto sanguine extingueremur, nullo labore sitientibus similes. Lege Senecam eidem errori deditum: (†). Exerce te, scribit, ut mortem excipias, et si res ita suadebit, arcessas. Interest nihil, an illa ad nos veniat, an ad illam nos. Error, qui nullo modo excusari potest! Rem si rite intuemur, facili negotio animadvertimus, eum, qui negandum autochiriae crimen committit, (††) sibi que ipse violentas iniicit manus, maxime in se ipsum esse iniurium, eandemque esse saevitiam, qua fere maior cogitari in se nulla potest. Autochiriam itaque ex Principio: Conserua te ipsum, siue Perfice te ipsum: illicitam esse, quis est, qui negat?

§. V.

Autochiriae referuntur quaedam species.

VITAE conseruationi si recte consulere velimus; nostrum erit, membrorum quoque integritatem curare et animae cum

(*) Magnam praestantissimorum virorum, qui mortem sponte sibi consciuerunt, copiam refert HEYMANNVS de Autochiria philosoph. d. Ien. hab.

(**) PLINIVS H. N. II. 63.

(†) SENECA Ep. 70.

(††) Recte dixerunt veteres, neminem membrorum suorum esse dominum.

cum corpore coniunctionem non molestam nobis reddere. Debemus facultatibus ita uti, ut earum usus respondeat fini, ob quem natura, siue potius naturae Auctor iisdem facultatibus instruxit corpus. Quae cum ita sint, nemo, nisi insanire videatur, erit, qui neget, multos esse, qui sponte, nescientes tamen, vitae filum abrumpant, quapropter non inutile esse putato, si quasdam referam Autochiriae species. Autochiria cum sit illicita; quilibet id agere debet, ne vires corporis debilitet sanitatisque rationem postponat, eoque ipso animae eiusque viribus noceat.

PROPRICIDIUM speciebus adnumero omnem nimium concubitum, (†) quem pressio pede sequitur corruptio sanitatis: quae corrupta, vires tempestive fenescunt, et vitae filum abrumpitur. (*) Non pensitant eiusmodi homines vanitatem ac deformitatem huius vitii. Non perpendunt, hoc vitio tranquillitatem animi, quam recte laudat Epicurus, (***) valde turbari. Non intelligunt, vel intelligere nolunt, hanc voluptatem, si sit, tantummodo esse momentaneam. Ipsi adeo coniugati in id crimen saepissime incidunt. Sunt enim plerique, qui credant, in coniugio quamlibet voluptatem esse immunem; cum tamen non ignorant, nostrum esse libertate coniugii contra finem non abuti. Degustant tales coniuges iuuentutis flores, defatigant vires, enervant succum et sanguinem, eo ipso se laedunt, sanitatis robur destruunt, iniurii fiunt in se et ipsam rempublicam, quae vero sine, generatione scilicet conservatur, amplificatur. At vehementer quoque peccant in Deum, matrimonii conditorem. Regulam, quae omnibus

B 3

homini-

(†) Placent, quae traduntur in L. fin. §. 5. C. de bon. quae lib. ibi: Melius est coarctare iuveniles calores, ne cupidini dediti tristem sentiant exitum, et post causam vulneratam quaerant remedia

(*) De quibusdam equitibus Rom. quos nimia venus occidit. vid. PLINIUS H. N. VII. 53.

(**) Vocabulo *ἰδὼν* utitur Epicurus. Cf. V. C. WIESANDII, de cuius favore mihi gratulor, d. de officio interpretis circa Sectam Sertoris §. 10. Lips. me defensore 1756. habita.

hominibus in omnibus negotiis est commendanda; plane ignorant; facienda scilicet esse ea, quae finem necessario promouent, et omittenda ea, quae eum impediunt necessario.

ALIA Autochiria species est immodicus cibus potus, et vti Apostolus loquitur, omnis κοσμητή ἐπιθυμία, quibus quis se suasque vires debilitat et in proprecidii crimen incidit. Recte iis acclamatur:

En Lascchis gaudet, si pascitur inguine venter.

Nimia bilis et ira corporis et animi vires turbat, defatigatque adeo, vt, quibus cholera, sit venia verbo, pro dominante affectu est, irati sibi similes non videantur. Tigrides imitantur; at si effectum respiciant; animaduertunt, iusto citius mortem eiusmodi homines sibi accelerasse, eoque modo in se saeuisse, et in se fuisse iniurios. Saepe quaerunt remedia, at post vulneratam causam haud facile inuenitur medela. Herculei labores, quos saepissime hominis humeri ferre recusant, efficiunt, vt, qui eiusmodi labores subeunt, ne sentientes quidem corpus fatigent, vires destruant, valetudinem corrumpant, et mortem ad se attrahant. En iniurias immodicis laboribus sibi illatas! Herbae, quam vocant, Nicotianae nimius vsus non parum confert ad contrahendam valetudinem. Siccatur, torret, eneruatque succos. Omnibus aliis relictis propero ad studia, quae morbis, si quis diu noctuque iis nauet operam, ansam praebent. Recte quidem CICERO (*) studia, inquit, adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, aduersis per fugium ac solarium praebent: delectant domi, non impediunt foris: pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur. At cum vbitis nimius vsus noceat, ita etiam nimias lucubrationes nociuas esse, ipsa historiarum docent monumenta, quae nobis sifunt viros, qui studiis adeo fuerunt dediti, vt ciborum, potus, somni omniumque ad conseruandam valetudinem oblit

(*) CICERO pro Archia VII

in morbos eruditis fere proprios inciderint, ipsique mortem quasi ad se vocarint. Solatium iis, qui eruditi nomen verbis quidem, non re affectant! Non pallefcunt illi. Timent malam hypochondriacum, hecticam et alia morborum genera. Ceterum cum quilibet homo omnem nauare debeat operam, vt euadat virtuosus; quilibet intelligit, eum, qui virtutibus non studeat, maxime in se ipsum existerc iniurium. Afferrem nunc casus, quibus suas facultates dissipando quis contra se peccet et in se faeuat; at ne nimis longus sim, ad aliam progredior scientiam.

§. VI.

Ex praeceptis Theologiae naturalis sistuntur iniuriae in se ipsum.

VIDIMVS, officia hominis erga se ipsum alia respicere corpus, alia animum, alia statum siue fortunam. Quoad Ethices principia intelleximus, ex iisdem quemlibet sibi obligari ad conseruationem vitae et sanitatis et membrorum: qua neglecta, in se ipsum faeuire et in se existerc iniurium animaduertimus. At quid, si officia erga se et alios inter se collidantur? (*) Legibus naturae consentaneum est, officia, quae quis sibi ipsi debet, officiis, quae aliis praestare tenemur, esse praeferenda. Nunc progredior ad ea, quae Deo praestare debe-

(*) Cf. Vir. Ill. AYRES in d. de Collisione protestationum illustrium etiam nouissimarum circa quaestionem, quis sit caput legitimum ordinis aerei velleris? Goett. 1749 vbi Sect. 11. §. I. Collisionis docet significatum, et Auctores ia nott. nominat. Collisionem Legum voco statum eum, quo media cum sine pugnant: quam si intuearis definition. m. facile videbis, recte affirmari, necessitatem extremam non habere legem. Deus enim vult me conseruari. Ergo dedit et media. Fieri autem potest, vt medium sit impossibile, & finis nihilominus obtineri possit. Ex his adparet, in collidendis legibus semper aliquem laedi, ratio, quia in iis casibus, vbi leges collidunt, applicatio legis vere talis est impossibilis. Minimum ergo, quod respectu mali maioris est bonum, eligendum erit malum. Interim optandum esset, vt per omnem philosophiam moralem doceretur collisio Legum.

debemus, officia. Ea ad Theologiam naturalem pertinere, nemo negabit. Theologia vero naturalis, cum nos doceat Deum, eius perfectiones, cultumque, quatenus e lumine naturae cognoscuntur; non abs re esse credo, paucis haec demonstrare.

DEVM existere vi propria sibi que ipsum sufficere ad existendum, esse a se ipso omnibusque perfectissimis perfectionibus actu gaudere, atque eo nihil posse cogitari neque maius, neque praestantius, neque excellentius, docet Ratio, ex qua cognoscitur Deus eiusque leges, quas summus Legislator isque sapientissimus indidit hominibus. Audi CICERONEM sic loquentem: (*) *Innata quaedam vis religionem inseruit. In eo omnis beatæ vitæ ratio consistit; quandoquidem ficti sumus non ut coelum videremus et solem, sed ut artificem solis et coeli, DEVM, pura et integra mente coleremus.* Numinis cultum commendarunt Aristoteles, Isocrates, Lactantius, Seneca, Cicero et alii ex veteribus; quem sane non inculcassent, nisi intellexissent, esse Numen omnibus aliis superius omniumque aliorum causa, quod coli et velle, et quod coleretur maxime dignum esset. Plenius vero, quam ipsa ratio, idem docet Reuelatio, siue supernaturalis Manifestatio.

ASSERVI iamiam, Deum nos creasse, eundem nobis pro sua diuina eaque illimitata Maiestate imperare: nobis suam, quae eius est sapientia, voluntatem praescripsisse, nosque ex illa ad obsequium praestandum illi esse obligatos. Quae omnia si recte consideremus, intelligimus, Deum coli velle; hinc oritur quaestio, vnde Deum coli velle sciamus? Summum Numen hominis naturam ad id cognoscendum formasse idoneam, ex ipsa natura meditando et ad nos reflectendo conicere valemus. Instruxit, donauit hominem ratione, quae nos Summi Legislatoris docet voluntatem, secundum quam nostras dirigere debemus actiones. Ratio, quam omnibus et singulis inesse

(*) CICERO de Inuent. II.

esse voluit Summum Numen, si ea recte utamur et ipsi meditemur, nos egregie docet, quid in honorem Creatoris mundique Rectoris sit faciendum? quid omittendum? Docet, cur ita agere, et non secus, conueniat? Ducit nos eadem, cum reflectendo nos existere, nobis inesse mentem ratione praeditam, variisque nos gaudere perfectionibus deprehendamus, ad Ens omnibus aliis superius, potentius, praestantius, cui nos omnes τὸ Esse debemus: quibus consideratis, facili negotio animaduertimus, illud Ens, quod nos produxit, cui motum agendique conatum debemus, quodque tam beneuolam nostrum gerit curam, esse Ens independens, infinitum, omniumque finitorum causam: esse Ens, quo prius cogitari possit nihil. At cum homines, quae nunc eorum post lapsum deprauata est natura, non intelligant semper, quid conueniat voluntati diuinae, quatenus cognoscitur ex ratione, addidit, o quae hominum felicitas! quae Dei gratia! specialem reuelationem, qua, quicquid rationi obscurum et non satis cognitum est, vel plane esse non potest, planius, clarius, pleniusque explicatur. (*) Vtriusque vero et Naturae et Gratiae limites accurate sunt constituendi. Ex his enim adparent officia, quae obseruare debet homo, qua Christianus, ex illis, quae homo, qua homo. Sat sunt! Ad rem. Voluit Deus nostram felicitatem, eamque veram. Indidit nobis naturalem eandem obtinendi, infelicitatem vero auersandi ac declinandi instinctum. At quae, quaero, vera felicitas? Veram eamque summam nostram felicitatem consistere statuo in verorum bonorum fruitione ac perfectione: quorum summam tranquillitatem (**) esse affirmo. Tranquil-

C

lita-

(*) Cf. I. Willh. GOLLING d. de necessit. Reuelat. vbi §. XI. sub lit. c. de Reuelatione sic scribit: Reuelata (theologia) superaddit naturali theologiae (quae ex sola oritur ratione) quae paedagogi instar est et dum ad reuelationem manuducit, homines reddit ἀναπολογητὸς Rom. I. 20. vid. TURRETINVS et LANGIUS de eadem, et Ern. Flor. RIVINI d. de Reuelatione diuina. Lips. 1729.

(**) Recte GYNDLINGIUS felicitatem, quietem, tranquillitatem et indolentiam continere asserit I. N. et G. C. I. 13.

litatem autem adquisiuisse nos dicimur, si vere cum Deo nos unitos esse intelligamus. (†) Vnio cum Deo aliter cogitari nequit, ac si eum, quocum vniamur, optamus, perfecte cognoscamus, perfecte desideremus, quaeramus et tandem in eo adquiescamus. (††) Adquiescere si vere in eo cupiamus, necesse est, vt omnia fugiamus, quibus Deum vllō modo laedere ac violare adimaduertimus: vt potius omnia faciamus, quibus Deus eiusque perfectiones laedantur magis magisque cognoscuntur. En necessitatem cultus, quem Deo vere debemus. Ratio (*) aequae ac reuelatio cultum diuinum praecipunt. Theologia naturalis cum doceat cognitionem Dei eiusque cultum, quatenus ex ratione, cui quicquid nobis pro nostra natura obscurum est, succurrit Reuelatio, perspicitur, necessario efficitur, vt secundum hanc scientiam in nos ipsos existamus iniurii, si omittamus, quibus cognitio Dei acquiritur, quibus nostram perfectionem reddimus animam: si omittamus, quae nos nostramque felicitatem eamque veram promouent, et tranquillitatem efficiunt: si negligamus ea, et vnionem cum Deo acquirere non conemur. Eo vero magis, oportet, si- mus in nos ipsos iniurii, cum ipse Deus sapientissimus Creator nobis nostram felicitatem omni modo appetendi, infelicitatem vero nostram omni conatu auersandi indidit instinctum. Felicitatem quod attinet, cum contineat quietem siue tranquillitatem, quae se exserit vel interne, vel externe; illa est vel interna, de qua praecipue hic loquimur, vel externa. Illa, vti recte asserit **GVNDLINGIVS**, (***) in libertate et vacuitate prauo-

(†) Vid. Dan. Gottl. **METZLERI** d. de officio hominis, quod aliis debet ratione summae ipsorum felicitatis, habita Lips. 1713. Cap. I. §. 4. sqq.

(††) Cf. **RIVINI** d. laud. §. 4.

(*) Ethnicos ipsos theologiam naturalem professos esse, eundem e ratione cognouisse cultumque Numini diuino inculcasse, docent **CICERO**, **SENECA** **ISOCRATES** multique alii. Cf. Godfr. Viçt. **MOEHRINGII** d. Vitemb. bab. de Principum iure circa religionem, vbi thes. I. multa.

(**) **GVNDLINGIVS** in I. N. et G. Cap. I. §. 13-16. cf. V. C. **WIESAN** DII, I. N. et G. §. 34.

pravorum affectuum consistit, atque externam simul completitur; non haec illam. Qui enim intra mentem a pravis affectibus liber est et ab illis non turbatur; ille etiam in externos actus quieti siue tranquillitati contrarios non erumpet.

§. VII.

Demonstrantur iuris aeterni praecepta circa iniurias sibi illatas.

LEGES, quas Ius Naturae tradit, continent officia erga alios in societate, siue officia iustitiae externae. Ad iustitiam nos esse natos, ipsaque natura inter se sociatum esse genus humanum, recte asserit TULLIVS, (*) et alio loco his utitur verbis, (**) quae ad Ius aeternum egregie adplicari possunt: Est lex quaedam non scripta, sed nata, quam non didicimus, accepimus, legimus; verum ex natura ipsa arripuimus, hausimus, expressimus: ad quam non docti, sed facti, non instituti, sed imbuti sumus. Licet vero Ius naturae sit vnum, aeternum, immutabile ac indispensabile, Doctores tamen iuris aeterni de illius Principio adeo inter se dissentiant, ut fere nesciamus, quid sit asserendum? Alii pro materiarum diuersitate diuersa et vno plura admittant Principia. Alii nulla, qui mihi videntur aquam haurire, ubi nullae inveniuntur aquae, et fontes desunt. Alii vnum, et recte, assumunt Principium, cuius requisita sunt, ut ex ipsa natura humana proficiscatur: ut neque plus neque minus in se contineat, et cuius probatio facile concipi possit. At enim vero inter ipsos eos, qui statuunt, generalem quandam adesse debere proportionem, ex qua omnes aliae leges deduci possent speciales,

C 2

(*) CICERO L. I. de LL. hinc etiam factum esse credo, ut Stoici laudarent *δικαιοσύνην*, quam Ictus FLORENTINVS in L. III. D. de I. et l. interpretatur per cognationem, quam ipsa natura inter homines constituit; falso nonnulli hanc graecam vocem exposuerunt per Societatem, quam deinde pro Principio l. N. assumerunt.

(**) CICERO in Orat. pro Milone IV.

ciales, maximus regnat dissensus. Ego non morabor, sed quae sentiam, statim addam. Placet GVNDLINGIVS. *Pacem*, scribit, (*) *Externam ante omnia sectare et serua-* at vellem, ne addidisset verba: *vbi haberi potest*. Sapiunt haec verba bellum; quod Philosophus Malmesburiensis, puta Hobbesius, defendit, (**) omnium contra omnes. Pacem externam cole: est, ut mihi videtur, verum, euidens ac adaequarum iuris aeterni Principium. Vult enim Deus, pro sua sapientia vult, ut pacem colamus externam, et cur? ut nostram simul promoueamus felicitatem: feliciter si externe viuere cupiamus, necesse est, ut cum aliis viuamus; hinc semper felicitas externa relationem continet ad alios, et ne cogitari quidem ac mente concipi potest sine aliis. Pax externa, si coli rite debeat, requirit iustitiam externam, quam si ponamus, statim intelligimus, alios neque esse turbandos, neque laedendos. Intelligimus, Ius Naturae praecipere externe viuere iuste et iniustitiam prohibere omnimodam. Alios vero turbare ac laedere videmur, si illis inuitis ius adimere conemur, et si nobismet ipsis ius quoddam adimi patiamur, vbi contradicere possumus, nos ipsos laedere ac turbare et nos ipsos iniuriis afficere dicimur.

EXTERNE cum quilibet iuste viuere, se statumque suum conseruare et suam promouere debeat felicitatem; sequitur, ut neutiquam cum aliis perpetuo pugnare, nulla aliis eorumque fortunis inferre damna, ut potius adfectuum suorum esse debeat dominus: sequitur, ut neminem contemnere siue externis actibus inaequalem declarare (***) aut minus, quam decet, tribuere: ut neminem contumeliis ac conuiciis afficere: nemi-

(*) Nic. Hieron. GVNDLING in I. N. et G. C. I. §. 18.

(**) HOBBSII principium non ut principium in se, sed per accidens considerari debere affirmo. Videbat in Anglia turbulentissima tempora, quapropter assumisse videtur eiusmodi principium. cf. V. C. G. St. WIE-SANDII d. de officio interpretis circa Sectam Scriptoris §. XII.

(***) Vid. GVNDLINGIVS I. N. et G. C. V. 7. sqq. (**)

ni famam, laudem aestimationemque detrahere: neminem vulnerando aut occidendo turbare: nemini insidias struere: alterius vitae insidiari: mendacia, quibus aliis se nocere intelligit, non dicere: non furari: aliis inuitis res non furripere, fortunasque non diminuere: ut potius quemlibet aequalem habere: cuilibet bona adquisita, quibus quis instructus est, tranquille relinquere, neminem seducere aut, ut contra leges agat, persuadere: pacta iuste inita seruare: fidem datam nullo modo violare, et ut brevis sim, neminem laedere aut externe turbare, sed suum cuique tribuere debeat. (*) Quae si rite intruemur, ad nos ipsos reflectamus et, quae dixi, inuertamus; facili negotio intelligi potest, nos, dum pacem externam turbemus, simul nos violare, nostram felicitatem turbare, statum nostrum subruere, alios ad vindictam, quam in statu naturali recte vocant bellum, incitare, et efficere, ut nos ipsos contra volitionem Dei infelices reddamus. Quicumque vero ea, quibus se statumque suum meliorem, feliciorum (***) tranquilliorum efficere potest, transgreditur, eum non contra alios solum peccare, sed simul in se ipsum saeuire seque ipsum iniuriis lacessere, quis est, qui negare audeat? En modum, quo quis ex praeceptis iuris aeterni et alios et se ipsum laedere et in se iniurius dici potest! Ius gentium quod attinet; idem asserendum erit. Est enim Ius Gentium Ius Naturae ad gentes relatum et adplicatum. Quemadmodum in I. N. singulae considerantur personae; ita Ius Gentium locum habet abstractione duarum personarum ad duas gentes. (***) Plura addere possem;

(*) Tria, quae posuit TRIBONIANVS in §. 3. I. de I. et I. quaeque plerimum sequuntur principia, si ponemus, egregie Politicam cum I. N. confunderemus. Praecipit Lex Naturalis iustitiam, quae simul suum cuique tribuit. Honestatem non docet, licet non prohibeat, sed permittat. Insuper nemo negabit, vno ex his posito alia ut corollaria sequi. At mihi videatur non accurate distinguere, quid sit iuris naturae? et quid illi congruum: hinc lacrymae!

(**) Cf. GVNDLINGIVS in I. N. et G. C. I. 26.

(***) Ut exemplo asserum illustrem; hoc habe: Caius Maevii fortunis
C 3 inhiare

possem; at ne contra instituti rationem peccare videar, desistam, imprimis cum quilibet ad se respiciens, ipse facile videbit, omnem in Iure Naturae iniustitiam, involuere laesionem erga alios: omnem virtutum moralium intermissionem laesionem in se ipsum, et denique omnem omissionem virtutum (intellectualium) et earum praeprimis, quae ad cognitionem Dei eiusque voluntatis ac cultus faciunt, laesionem in Deum: omnia vero, quae breuiter comprehendere, simul continere iniurias, quibus quis seipsum, quatenus ratio, sana scilicet ac recta, docet, maculat ac vere afficit.

§. VIII.

Iniuriae sui ipsius ex Politices praeceptis.

OFFICIA esse vel perfecta, vel imperfecta, iam tradidi. (*) Perfectis, quantum institutum permittit, absolutis, progredior ad imperfecta, quae nos docet Politica. Dicuntur officia imperfecta, quae alias amoris, humanitatis, (**) amicitiae, benevolentiae adpellentur, quae iuri alterius imperfecto respondent, et, cum ad haec praestanda alter alteri imperfecte obligatus sit, media desunt coactiua. Politica itaque suadet humanitatem, amicitiae ac benevolentiae cultum: At vt sciamus, quid contineat Politica? hoc tene principium: *Viue cum aliis*, siue, quod idem est: *Praesta aliis officia humanitatis*: Recte igitur

inhiare aut illis damna inferre non debet; et cur non? ne turbet pacem externam. En ius naturae! Adfunt duae personae singulatim inter se consideratae, hinc adplicata illud ad Ius Gentium. Quemadmodum Caius Maevium nullo modo laedere ac turbare debet; ita nec Portugallia Hispaniam. Si vero Ius Naturae referamus ad Principem et Populum; oritur ius ciuitatis: et si ideam ponamus relatiuam ad duos ciues; ius publicum vniuersale. In omnibus vero vere adest Ius Naturae, quod tantum ex diuersis ideis relatiuis et adplicatis diuersa nanciscitur nomina; hinc diuersas Principum conditiones, de quibus elegantem Lips. 1754. habuit dissertationem V. Cel. Chr. Henr. BREVNING. Fautor ac Praeceptor Optimus, Certissimus, diiudicandas esse affirmo.

(*) Cf. §. III. h. d.

(**) Cf. Carl. Frid. HOFFMANNVS de officiis humanitatis eorumque obligatione Witteb. 1762. vbi §. VI. X. varia humanitatis officia belli tempore refert.

igitur afferit GYNDLINGIVS, cum sociis esse viuendum. (†) Solus enim si Adamus cum dulcissima Eua mansisset in Paradiso; non opus quidem esset officiorum praestatione, sed quae quaeso felicitas? (*) Nos igitur ipsos nostramque naturam si conseruare, vera humanitate frui nosque vere felices videre cupiamus; viuamus necesse est cum aliis, quibus relinquere debemus libertatem externam (**) iura, quae cuilibet vel natura vel pacto competunt. Iisdem praestare debemus officia humanitatis, amoris, amicitiae. Quilibet enim alteri, quod sibi ipsi, debet, ita tamen, vt si officia inter se colliduntur, ea vincant, ad quae maior est obligatio. (††) At si quaeratur, an ab aliis petere possimus officia humanitatis, amicitiae, atque amoris? semper ex principio: Viue cum aliis, siue quod tu vis fieri tibi, alteri et facias: facilis erit responsio. Cuilibet ius competere ab aliis petendi, at non extorquendi officia, constanter affirmo. Dependet enim ab arbitrio ac voluntate illius, a quo petuntur, qui si tum ferreus esse velit, vt alteri humanitatem denegat, cogi nequit. Licet vero cogi nemo possit; vidit tamen quilibet, si rationem et regulas decori sequi velit, neminem alterius vacare posse officiis. Recte igitur CICERONEM sensisse animaduertimus. Nulla, inquit, vitae pars neque publicis, neque priuatis, neque forensibus, neque domesticis in rebus, neque si tecum agas quid, neque si cum altero contrahas, *vacare officio* potest: in eoque colendo sita vitae est honestas omnis, et in negligendo turpitude. Et paulo post pergit: Qui summum bonum sic instituit, vt nihil habeat cum virtute coniunctum, idque suis commodis, non honestate, (†††) metitur; hic si sibi ipse consentiat, et non interdum naturae bonitate vincatur, fir, vt neque amicitiam colere possit, nec iustitiam, nec liberalitatem. (***) De decoro, cuius natura ac in-

D

(†) GYNDLINGIVS I. N. et G. c. I. 26.

(*) Cf. HOBBSIVS in *Leuiath* p. m. 209. quem refutauit in *comment. de Sponsaliorum ex I. Nat. Ciu. ac. Germ. different.* §. 3. Jen. 1761.

(**) v. GYNDLING. l. c. C. III. 15. VLPPIANVS in L. XXXII. D. de R. I.

(††) v. §. VI. h. d.

(†††) Honestatem plerique definiunt, esse conformitatem actionum cum voluntate diuina et ratione recte constitutam. Pertinet ad Ethicam.

(***) CICERO de Off. I. 2.

doles ad certa atque vniuersalia principia haud vnquam reuocari potest (*) haec profert idem ille tersissimus Orator: Decorum quod graece *πρέπον* dicitur, vis ea est, vt ab honesto non queat separari. Nam et quod decet honestum est, et quod honestum est, decet; et paucis interiectis scribit: Nam et generale quoddam decorum intelligimus, quod in omni honestate pertinet ad singulas partes honestatis. Atque illud superius sic fere definiunt: decorum id esse, quod consentaneum sit hominis excellentiae in eo, in quo natura eius a reliquis animantibus differat. Quae autem pars subiecta generi est, eam sic definiunt, vt id decorum esse velint, quod ita naturae consentaneum sit, vt in eo moderatio et temperantia cum specie quadam liberali. (**). Sufficiant haec. Ad rem propero.

Non inquiram, quas Politices regulas in regendis rebus publicis, eligendis ministris, alendis et colligendis militibus, condendis legibus, locupletandis subditis, conseruanda securitate obseruare, quamque Oeconomiae rationem sequi debeat Princeps? Non dicam, quibus scientiis, inter quas Politicam primum locum occupare certum est, opus sit Principum ministris? nec referam officia subditorum, quorum prima praecipuaque cura esse debet, vt omnes cogitationes curasque in reipublicae salutem defigant, eamque omni studio ac diligentia curare debeant. (***) Paucis tantum, quae cuilibet homini ex Politices praepis sunt facienda, et quibus se ipsum iniuriis afficere potest. Cum aliis cum sit viuendum; cuiuslibet esse videmus, vt aliorum quaerat amicitiam, beneuolentiam ac amorem. Status eorum, qui singulari amore (†) se inuicem amplectuntur, et spectata fide ac familiaritate inter se coniunguntur,

(*) Cf. V. C. WIESANDI Ius N. et G. in praef. Aug. Frid. MULLERI, cuius cineres adhuc veneror, egregie docet, decorum stricte sumtum differre ab honesto in der Polit. c. 5. §. 2.

(**) CICERO l. c. c. 27.

(***) Cf. V. C. Chr. Lud. KIRSTEIN eleganter et pererudite conscript. diss. quam Lips. 1749. de vera ciuitatis felicitate habuit.

(†) Amor singularis ex quo familiaritas, ac fides ortum ducit, ab amore communi, quem homines erga alios obseruant, differt. Amor semper coniunctus est cum desiderio amoris reciproci, de quo si constet, dicitur amor singularis; si de illo nihil certum est, communis.

tur, dicitur amicitia. Perfecta amicitia est rarissima; (*) hinc prudentiae esse affirmo, ut homo virtuti serio deditus, si eiusmodi inuenire nequeat, qui aequali virtutis studio atque amore gaudeant, etiam hominibus vanitati deditis amice ac familiariter utatur, quam amicitiam vocant subsidiariam. (**)
Intelligimus, amicis plerumque multum inesse simulationis ac dissimulationis. Homines insuper non sunt iidem, sed plus iusto peruersos, quibus se dederunt, sequuntur adfectus; hinc multi amicitiae vel plane expertes vel saltem obliui eos decipiant, defraudant seque eorum fortunis locupletare conantur. (***) Inconstanter plerique, de quibus suo tempore valde conquestus est OVIDIVS:

Vix duo tresue mihi de tot superestis amici (†)

Tempore sic duro est inspicienda fides. (††)

Iamque relinquenda (quod idem fecere sodales)

Tu quoque dixisses tristis in vrbe. Vale. (†††)

En ego non paucis quondam munitus amicis

Dum flauit velis aura secunda meis. (*)

Cuiuslibet est, ut unicuique comiter, humane ac beneuole, quantum potest, succurrat: ut ipse quoque eo tendat, ut, ne molestus aliis existat, sibi adquirat tantas, quantas iustis mediis parandi inuenitur occasio, facultates. Absit vero omnis iniustitia, fraus dolusque: ut operam det, quantum fieri potest, ut apud omnes amorem ac amicitiam sibi conciliet, conciliatam seruet. Se omnium amore, beneuolentia atque amicitia reddere dignum quilibet debet; at peccaret, si omnium consequi conaretur: ut in omnibus decorum, ne sibi apud alios con-

D 2

tentum

(*) E monumentis rarissimae amicitiae exempla nobis reliquerunt Pylades et Orestes, Moeris et Selinuntius, Lucilius et Brutus, Nisus et Euryalus, Damon et Pythias, at ubi hodie tales amici?

(**) Saepissime animaduertimus, homines vanitati utrinque deditos inter se pangere amicitiam; quam tamen non amicitia; factionem potius nominare vellem.

(***) OVIDIVS Ep. ex Pont. II. 3. 8. sic canit.

Vulgus amicitias utilitate probat.

(†) OVIDIVS Trist. L. I. 4. 33.

(††) l. c. v. 26.

(†††) IDEM Trist. L. III. 13. 19.

(*) IDEM Epp. ex Pont. II. 3. 25. sq.

temptum pariat, obseruet, et vt omnia paucis comprehendam, virtutes sociales accurate obseruare tenetur. Naturam enim humanam socialem et ex socialitate felicem condere ac efficere placuit Deo. Quae si rite intueamur, perspicimus, Politicam in omnibus fere scientiis, sola Theologia excepta, practicis maximum praestare vsum, neminemque ea in vita communi carere posse. Quicumque igitur ea negligit, ad quae praestanda aliis imperfecte obligatus, officiaque humanitatis, benevolentiae ac amoris aliis denegat, eum in se ipsum consequenter existere iniuriosum, nemo negabit. Dum enim omittit ea, quibus sibi aliorum benevolentiam, humanitatem, amorem, amicitiam acquirere posset; facile est intellectu, sibi parere inimicitias, odium, malevolentiam, quibus paratis ab omnibus contemptus sibi ipsi, oportet, existat iniurius, suaeque ipse resistat felicitati, quam si quis vere, est enim omnis vitae humanae finis, obtinere cupiat; necesse est, vt eandem recta via atque eo subsidiorem ordine, quem Deus ad finem constituit, persequatur.

S. VIII.

Conclusio.

LICET plura, vt de poena naturali, de morsibus conscientiae, et alia addere possem, sufficientiam tamen haec pro instituti ratione dixisse. Plura enim si adiicerem; vererer, ne haec lucubratiuncula, quos huic opusculo posueram, limites excederet. Sit itaque hic commentationis, quam aequissimo, Amice ac Lector Beneuole! arbitrio committo, terminus: modestam non rigorosam expecto censuram, mendasque, si quae forte irrepererint, eliminato Tuo iudicio relinquo. Ceterum si audire mihi contingat, hanc meam lucubratiunculam viris doctis non displicuisse, valde mihi gratulabor: at quod aequè fieri potest, si quibusdam liuore ac inuidia ductis in totum displiceat, plane non erubescam, sed OWENI verba, quae iam mea facio, hilari fronte opponam:

Qui legis ista, tuam reprehendo, si mea laudas
Omnia, stultitiam, si nihil, inuidiam.

T A N T V M.

Fc 17524

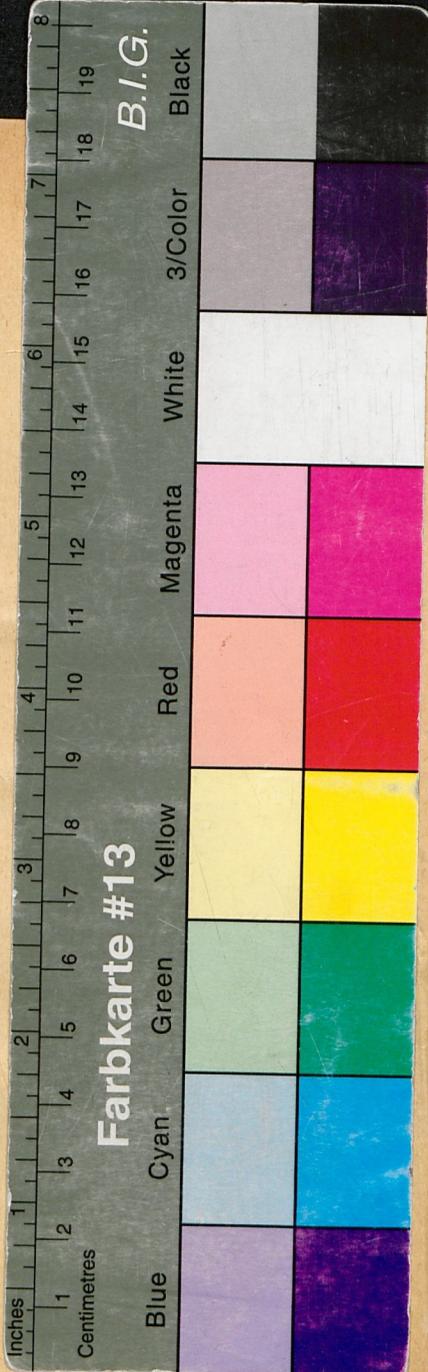
ULB Halle

005 461 545

3

B.I.G.

Farbkarte #13

45

300

DE
INIVRIIS
SIBI IPSI ILLATIS
LIBER SINGVLARIS.

Jo. 1754

A V C T O R
SAMVEL REICHEL
L I P S I E N S .
SOCIET. IENENS. LATIN. SODALIS

VITEMBERGAE A. S. R. C M D C C L X I I I I I .

FRIED EPHRAIM GOTTLB RICHSFELDI ACAD. A TYPIIS.

